

Zuidsingel, Kortenhoeft Ulmus Clusius

Boomnummer:
102732

Kern:
Kortenhoeft

Straat:
Zuidsingel

Eigenaar:
Gemeente Wijdemeren

Plantjaar:
2008

Botanische naam:
Ulmus Clusius

Nederlandse naam:
Hybride-iep Clusius

cobra
GROENINZICHT

Digitale bomen voor burgers

Gemeente Wijdemeren ontsluit beheergegevens iepen via online platform van Cobra Groeninzicht

Hoe kun je op een hippe, digitale manier je bomenbestand delen met burgers? De afgelopen jaren kwamen Bomenspotter, digitale bomenkaarten, digitale bomenroutes en bomenapps voorbij. De gemeente Wijdemeren ontsluit nu de gegevens uit haar Nederlandse Plantencollectie Iep voor burgers en beroepsmatig geïnteresseerden. Ze doet dat via het online platform Cobra 360+ Kaartviewer van Cobra Groeninzicht, dat tevens als boombeheersysteem wordt gebruikt. Collectie- en boombeheerder Tijdgat: 'Data delen is de toekomst; dat geldt ook voor bomendata. Door deze volledige transparantie hebben burgers meer het gevoel dat de bomen er voor hen zijn.'

Auteur: Karlijn Raats

De gemeente Wijdemeren heeft de 840 iepen uit haar Nederlandse Plantencollectie *Ulmus* digitaal inzichtelijk gemaakt via Cobra 360+ Kaartviewer. Tegelijkertijd doet deze omgeving dienst als boombeheersysteem voor de 9700 bomen van de gemeente.

Basisgegevens

Via het platform kunnen burgers met hun smartphone, tablet of laptop van elke iep de basisgegevens inzien, zoals het plantjaar, de botanische en Nederlandse naam, het boomtype en het eindbeeld. Ook worden in de toekomst documentatie en foto's ontsloten. Martin Tijdgat,

collectie- en boombeheerder bij de gemeente Wijdemeren, wil op deze manier inwoners en geïnteresseerden vertrouwd maken met en enthousiast maken over de omvangrijke iepencollectie. 'Naast het uitgebreide iepensortiment in Amsterdam, Den Haag, Beverwijk en Joure, is er ook hier in Wijdemeren een ware genen-

bank ontstaan. Bijna alle soorten iepen die zijn gekweekt door iepenexpert Hans Heybroek staan op de locatie Zuwe in Kortenhoeve bij elkaar, van 'Commelin' tot 'Europa', vertelt hij. 'Interessant om eens langs te gaan. En er staan nog veel andere soorten op de planning die interessant zijn voor bomenliefhebbers en -kenners.'

Digitale iepenkaart

Burgers die via Cobra 360+ Kaartviewer de kaart van de gemeente Wijdemerren openen, kunnen naar de iepenkaart navigeren. Ze kunnen inzoomen op elke iep en daarvan alle basisgegevens zien. Door op de boompunt te klikken, kunnen boomkenmerken worden geraadpleegd.

Evert Nap verzorgt de inrichting van Cobra 360+ Kaartviewer voor de gemeente Wijdemerren. Nap: 'De omgeving is ingericht met verschillende niveaus en gebruikersgroepen. Inwoners kunnen bijvoorbeeld gegevens bekijken en informatie opvragen, de aannemer kan snoei en nazorg registreren en de gemeente heeft verschillende dashboards voor monitoring.'

De aannemer heeft toegang tot een gedeelte van het platform, bijvoorbeeld om gesnoeide bomen te markeren. De coördinator van de buitendienst geeft aan of de werkzaamheden zijn goedgekeurd. Ook de registratie van de boomveiligheidscontrole (BVC) in drie werkblokken gebeurt met behulp van Cobra 360+ Kaartviewer.

Transparantie leidt tot begrip

Leidt het delen van onderhoudsgegevens niet tot klachten van bewoners, bijvoorbeeld als ze het oneens zijn met het tijdstip van snoei of met de kap van een boom? Tijdgat schudt zijn hoofd: 'Nee, openheid van zaken helpt ons alleen maar in de communicatie. Voorheen waren wij gedwongen om week in, week uit middels brieven of berichten in de krant aan te geven in welke straten we gingen werken, ook om bewoners te laten weten dat ze hun auto tijdig uit de desbetreffende straat moesten weghalen. Dat hoeft nu niet meer, want bewoners kunnen online ons werkprogramma inzien. In sommige gevallen stuurt de aannemer nog wel een brief naar de bewoners. De online transparantie kweekt ook begrip bij bomenkap. We geven in rood aan waar we bomen gaan vellen en vermelden ook wat de reden van kap is. Het grote verschil is dat klachten nu plaatsmaken voor vragen over het waarom van de kap.'

Bij Kasteel Sypesteyn in Loosdrecht heeft de gemeente Wijdemerren eind mei 2021 zes mandelige eiken verwijderd en aan 23 eiken onderhoud gepleegd. Tijdgat: 'Dat bleek ineens noodzakelijk, in het kader van onze zorgplicht.' Omdat het tijdstip van de werkzaamheden afweek van het geplande tijdstip, wijdde de gemeente er toch een bericht in de krant aan. 'Nul reacties gehad', vertelt Tijdgat. 'Dat komt doordat het duidelijk is wat we gaan doen, wanneer, waar en waarom. De bewoners hebben meer het gevoel dat de bomen er voor hen zijn. Vóór de werkzaamheden hebben ze ook nog een brief van de aannemer gekregen met nadere uitleg en de werkplanning.'

Toerisme en onderwijs

Inwoners van Wijdemerren kijken in de online omgeving wellicht vooral naar de vrijgegeven gegevens van de iepen. Verder is de ontsluiting van de iepengegevens van toeristische waarde, maar ook van belang voor het onderwijs over iepen. 'Voor deze doelgroep is het belangrijk dat er van alle iepen mooie foto's worden geplaatst: van de boom zoals hij is aangeplant, zoals hij er op termijn zal komen uit te zien, blad- en twijg-

'Open data is een fenomeen dat inmiddels is ingeburgerd'

Ulmus 'Lobel', U. 'San Zanobi', U. 'Columella'

Cobra 360+ Kaartviewer

De gemeente Wijdemerren gebruikt Cobra 360+ Kaartviewer ook om het boombestand gemakkelijk en breed te ontsluiten. Voor het boombeheer geldt dat *alle* 9700 bomen in de gemeente op kaart te zien zijn, dat er kan worden ingezoomd, lagenoverzichten kunnen worden geopend en in een paspoortoverzicht kenmerken kunnen worden opgevraagd. Een planning of een actie zoals snoei of velling kan eenvoudig bij de kenmerken worden ingevuld. De boomveiligheidscontrole heeft de gemeente aan Cobra uitbesteed. Cobra voert deze controles uit vanuit GeoVisia Online en ontsluit alle gegevens daaruit bijna live in Cobra 360+ Kaartviewer.

Voor het registreren van ziekten en plagen, in dit geval de eikenprocessierups, is de module Zieplaweb (ziekten- en plagenweb) toegevoegd. Nap: 'Het thema Eikenprocessierups is onderverdeeld in vier categorieën: Meldingen, Inspectie, Bestrijden en Toezicht en monitoring. De categorie Meldingen is bedoeld voor bewoners, Inspectie voor het boombeheer en Bestrijding voor de aannemerij. De Nationale Bomenbank heeft als aannemer toegang tot het tabblad Bestrijden met daarin een *Quercus*-kaart. Daarin worden afgehandelde meldingen afgevinkt. Hetzelfde zien we bij essentaksterfte. Dit jaar hebben we van alle gemeentelijke essen in de BVC opgenomen in hoeverre ze door ETS zijn aangetast. Al die data gaan binnenkort naar de Wageningen Universiteit.'

'Boombeheerders kunnen zich afvragen welke groene data zij willen delen'

kenmerken enzovoort. Waar anders kun je 109 verschillende iepen bij elkaar zien staan?'

Reclame

De gemeente heeft de link naar de digitale iepenkaart al gepubliceerd in de lokale bladen er in enkele vakbladen melding van gemaakt. Maar Wijdemeren geeft pas bredere bekendheid aan de kaart wanneer de iepengegevens met mooi fotomateriaal zijn aangevuld. Toch zijn er al enthousiaste reacties ontvangen van natuurverenigingen en andere gemeenten. Tijdgat: 'Ze willen bijvoorbeeld graag een rondleiding bij de gemeente Wijdemeren over het digitaal ontsluiten van boomgegevens. Ze zien het online platform als een tool om reclame voor hun bomensortiment te maken.'

Groene 3D digital twin

Joost Verhagen, directeur van Cobra Groeninzicht, schuift aan met nieuws over het online platform van Cobra: 'Nu is alles in deze omgeving nog zichtbaar in 2D-weergave. Dat gaan we de komende maanden aanvullen met een 3D-functionaliteit. We zijn al een heel eind op weg met het bouwen van een groene 3D digital twin, een digitale kopie van de groene werkelijkheid!' Eerder ontwikkelde Cobra Groeninzicht al de BomenMonitor, waarin vanaf 2015 de ontwikkeling van alle honderd miljoen bomen in

Nederland gevolgd wordt. Verhagen: 'Die boom informatie ontsluiten we nu in 2D. De techniek is echter al zo volwassen, dat we al die miljoenen bomen nu ook als 3D-objecten via het internet kunnen ontsluiten. En dat *perfornt* ook nog eens supergoed!'

Het grote voordeel van een 3D-wereld is dat je je veel sneller herkent in de kaart. Een 2D-kaart lezen is voor veel mensen toch best lastig. Dat behoort met een 3D *digital twin* tot het verleden. Verder werkt de groene *digital twin* hetzelfde als de 2D-omgeving: je kunt informatie opvragen en bewerken, selecties maken, meldingen doen enzovoort.

'In het beheer zal er steeds meer aandacht komen voor 3D-weergaves die gekoppeld zijn aan groene data', voorspelt Verhagen. 'Als je de 3D-bomenkaart koppelt aan een hitteattentiekkaart, schaduwanalyse of andere analyse, kun je het met collega's, bewoners, opdrachtgevers of opdrachtnemers óók hebben over actuele boomthema's. Want een 3D-wereld spreekt tot de verbeelding.'

Toekomstbeeld in kaart

Een bijzondere toepassing in een 3D *digital twin* is de visualisatie van de groei van bomen in de toekomst, waarbij de boomkroonbedekking en hoogteklaas zichtbaar worden. Tijdgat ziet op

dat gebied mogelijkheden om de verwachtingen van burgers nog eenvoudiger te managen. 'Als bewoners op de driedimensionale digitale kaart zien hoe groot en hoe hoog een te planten boom uiteindelijk wordt, weten ze wat ze kunnen verwachten. Ook als ze voorstellen doen voor een andere boomsoort, zou daarvan de toekomstige representatie virtueel te zien moeten zijn. Bewoners zullen op het vlak van bomengroei niet meer voor verrassingen komen te staan.'

Data delen

De gemeente Wijdemeren heeft nu een iepenkaart openbaar gemaakt, maar daar houdt het niet op, als het aan Tijdgat ligt. *Open data* is een fenomeen dat inmiddels is ingeburgerd. Tijdgat gelooft dat het delen van data de volgende stap is, zowel bij overheden als bedrijven. 'Boombeherende partijen zullen hun boomgegevens uiteindelijk vrij beschikbaar maken. Zeker in deze tijd, waarin het milieu en duurzaamheid belangrijke maatschappelijke thema's zijn, wordt het als steeds essentiëler gezien om data te delen. Tien jaar geleden kreeg onze gemeente het verzoek van een universiteit om de bomen-data te delen. In die tijd was het gratis delen van data nog ondenkbaar. Tegenwoordig worden op die manier heel veel problemen in de wereld aangepakt. Data-eigenaren hebben ontdekt dat er wederkerigheid is onder datadelers en dat er winst te behalen is met het delen van data.'

Verhagen knikt: 'Wij gaan helemaal mee in deze opendatagedachte. En als ik er nog een schepje bovenop mag doen: ik word helemaal enthousiast als we praten over *linked data*, dus live gekoppelde databases. Partijen ruilen data uit om hun eigen werk op te waarderen. Elke partij is daarbij verantwoordelijk voor zijn eigen data.' Cobra Groeninzicht zet het uitruilen van data ook in om zijn BomenMonitor te verrijken. Verhagen reageert op het toekomstbeeld dat Tijdgat schetst voor zijn vakgenoten: 'Boombeheerders kunnen zich afvragen welke groene data ze willen delen en op welk detailniveau ze dat willen doen. Met de iepenkaart heeft gemeente Wijdemeren de eerste stap gezet.' Verhagen laat weten dat Cobra de individuele bomen uit de BomenMonitor en ook de boomkroonbedekking op provinciaal, gemeentelijk, wijk- en buurt-niveau als *open data* beschikbaar stelt.

